

Nr 20

Utlåtande angående verkställd granskning av riksbankens och riksgäldskontorets styrelse och förvaltning.

Enligt § 4 instruktionen för bankoutskottet åligger det utskottet att granska dels *riksbankens* tillstånd och huru densamma styrd och förvaltad blivit, dels *riksgäldskontorets* ställning och förvaltning.

Riksdagens revisorer har hittills i december varje år avgivit berättelser över den granskning som de verkställt av riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning. Revisorernas granskning har avsett *dels* räkenskaperna under senast förflutna räkenskapsår, d. v. s. för riksbanken det senast avslutade kalenderåret, för riksgäldskontoret det senast avslutade budgetåret, *dels* — på grundval av fullmäktiges protokoll — en del av det löpande räkenskapsårets förvaltning. Bankoutskottet har under de första månaderna varje år granskat banko- och riksgäldsfullmäktiges protokoll för tiden från föregående riksdags början fram till början av den innevarande riksdagen ävensom vissa andra handlingar och därvid i främsta rummet beaktat hur de penning- och valutapolitiska uppgifterna handhåfts. På grundval av dels riksdagens revisorers och dels sin egen granskning har utskottet upptagit frågan om ansvarsfrihet för fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret i ett för dessa verk gemensamt dechargeutlåtande.

Innebörden och utformningen av utskottets hemställan och riksdagens beslut om ansvarsfrihet för de nämnda fullmäktige kan belysas genom citat av vad utskottet härvidlag hemställde 1967, nämligen beträffande fullmäktige i riksbanken att ansvarsfrihet skulle beviljas dem »*dels* för förvaltningen under år 1965 av bankens såväl huvudkontor som samtliga avdelningskontor i orterna, *dels* ock för de beslut och åtgärder som finnes antecknade i fullmäktiges protokoll från och med den 10 januari 1966 till och med den 9 januari innevarande år» och beträffande fullmäktige i riksgäldskontoret att ansvarsfrihet skulle tillerkännas dem »ej mindre för den av riksdagens revisorer granskade förvaltningen av riksgäldskontoret under tiden 1 juli 1965—30 juni 1966 än även för alla beslut och åtgärder som finnes antecknade i fullmäktiges protokoll från och med den 10 januari 1966 till och med den 9 januari innevarande år».

Den ordning som sålunda tillämpats är enligt utskottets uppfattning mindre lämplig. Framför allt kan mot den invändas att oklarhet kan uppstå om huruvida vissa åtgärder beaktats vid den på protokollen baserade 1 — *Bihang till riksdagens protokoll 1968. 8 saml. Nr 20*

granskningen och sålunda omfattats av beviljad ansvarsfrihet enligt det senare ledet i en hemställan av citerad typ eller om de bedömts först vid den slutliga granskning som återopats i det förra ledet av en sådan hemställan. Därtill kommer att slutlig ansvarsfrihet för riksbankens del kommit att beviljas först ca ett år och två månader efter ifrågavarande räkenskapsårs utgång.

Vid prövningen i december 1967 av det slutbetänkande som avgivits av utredningen angående riksdagens revisorers verksamhet stannade utskottet och riksdagen för att deras ställningstagande till frågan om ansvarsfrihet för bankofullmäktige och riksgäldsfullmäktige alltfört — i motsats mot vad utredningen föreslagit — borde baseras bl. a. på årliga revisionsberättelser (BaU 1963: 67). I samråd med riksdagens revisorer har utskottet därefter sökt åstadkomma en sådan omläggning av granskningen att de ovan anförda olägenheterna skulle i möjligaste mån bortfalla. Revisorerna har så snart det blivit möjligt granskat riksbankens förvaltning under år 1967, vilket eljest skulle ha skett först instundande höst, och till riksdagen avgivit en berättelse över denna granskning. Enligt utskottets mening bör granskning och decharge vad gäller såväl riksbankens förvaltning i allmänhet som bankofullmäktiges åtgärder på penning- och valutapolitikens område fortsättningsvis avse det senaste räkenskapsåret (d. v. s. kalenderåret). Någon anledning att i granskningen innefatta också det innevarande årets första nio dagar torde normalt inte föreligga. I enlighet med vad här sagts upptar utskottet i det följande frågan om ansvarsfrihet dels — enligt hittills gällande ordning — för riksbankens förvaltning under år 1966, dels också för riksbankens förvaltning under år 1967.

Vad här sagts om granskningen av riksbanken gäller delvis även beträffande riksgäldskontoret. Att märka är dock att riksgäldskontorets räkenskapsår sammanfaller med budgetår och att sålunda tiden mellan räkenskapsårets slut och prövningen av frågan om ansvarsfrihet i detta fall är ett halvt år kortare. Utskottet har övervägt möjligheten att pröva frågan om ansvarsfrihet för riksgäldskontorets förvaltning redan under hösten, tämligen snart efter räkenskapsårets slut, men funnit anledning därtill inte föreligga utan en gemensam behandling av riksbankens och riksgäldskontorets dechargefrågor kunna bibehållas. För att kunna överblicka samma period i fråga om riksgäldskontoret som i fråga om riksbanken har utskottet nu tagit del av riksgäldsfullmäktiges protokoll även för det halvår som förflutit närmast efter räkenskapsårets slut. Utskottet vill även erinra om att riksgäldsfullmäktige jämlikt reglementet för riksgäldskontoret har att vid varje riksdags början avge en berättelse om riksgäldskontorets ställning och förvaltning under det senaste kalenderåret. Denna ordning skall givetvis bibehållas. Om anledning därtill förekommer kan utskottet i anslutning till dechargegranskningen påtala förhållanden som hänför sig till tiden efter det senaste räkenskapsårets slut.

För sin granskning av *riksbankens* styrelse och förvaltning har utskottet tagit del av *dels* fullmäktiges i riksbanken allmänna och särskilda protokoll samt direktionens och industristyrelsens protokoll, samtliga för tiden från och med den 10 januari 1967, intill vilken dag ansvarsfrihet beviljats för fullmäktiges i protokollen antecknade beslut och åtgärder, och till 1967 års slut, *dels* de av riksdagens revisorer avgivna berättelserna om verkställd granskning av riksbankens tillstånd och förvaltning under år 1966 och år 1967, *dels ock* fullmäktiges med utskottets memorial nr 1 till riksdagen överlämnade berättelse angående riksbankens tillstånd, rörelse och förvaltning under år 1967. Vid granskningen har för utskottet också varit tillgängliga särskilda redogörelser för verksamheten vid riksbankens pappersbruk och vid dess sedeltryckeri under år 1967.

För sin granskning av *riksgäldskontorets* styrelse och förvaltning har utskottet tagit del av *dels* de allmänna och särskilda protokoll som förts hos fullmäktige i riksgäldskontoret från och med den 10 januari 1967, intill vilken dag ansvarsfrihet tillerkänts fullmäktige för deras i protokollen antecknade beslut och åtgärder, och till 1967 års slut, *dels* den av riksdagens revisorer avgivna berättelsen om granskning av riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning för tiden 1 juli 1966—30 juni 1967, *dels ock* fullmäktiges med utskottets memorial nr 2 överlämnade, till 1968 års riksdag avgivna berättelse.

Härutöver har utskottet tagit del av protokoll från ett under år 1967 hållet gemensamt sammanträde med fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret.

För närmare upplysning om riksbankens och riksgäldskontorets verksamhet hänvisar utskottet till de av deras fullmäktige avgivna berättelserna.

Sedan utskottet numera fullgjort sitt granskningsuppdrag får utskottet avge berättelse över den verkställda granskningen.

1:o) Penning- och valutapolitiken. Då högkonjunkturen under loppet av år 1966 gick in i ett lugnare skede — inte minst till följd av den förda ekonomiska politiken — gavs kreditpolitiken en mindre restriktiv utformning än tidigare. De bedömningar av konjunkturutvecklingen som låg till grund för den ekonomiska politiken vid årsskiftet 1966—1967 tydde på en fortsatt ganska svag efterfråge- och produktionsuppgång under första delen av 1967 medan en snabbare tillväxt förutsågs mot slutet av året. Den mindre restriktiva kreditpolitik som inletts 1966 lättades ytterligare under de första månaderna 1967 och fortsatte ända till årets sista veckor. Riksbankens diskonto sänktes i två etapper med sammanlagt en procentenhet, nämligen till 5½ procent fr. o. m. den 3 februari och till 5 procent fr. o. m. den 10 mars. Då det efter hand visade sig att den antagna efter-

1* — Bihang till riksdagens protokoll 1968. 8 saml. Nr 20

fråge- och produktionsuppgången under senare delen av året skulle komma att bli mindre än väntat lättades den ekonomiska politiken generellt. Finanspolitiken blev mera expansiv och inriktades på selektivt verkande åtgärder. Banksystemets likviditet ökade mycket kraftigt inte minst till följd av den statliga upplåningspolitikens utformning och genom riksbankens marknadsoperationer, som även innefattade köp av bostads- och industriobligationer. Bankernas likvida tillgångar, inräknat stats- och hypoteksobligationer samt valutor, steg med inte mindre än ca 3 miljarder kr. under 1967 mot 1,8 miljarder kr. 1966.

Den ekonomiska politikens omorientering i expansiv riktning sammanföll med en utveckling av bytesbalansen gentemot utlandet i gynnsam riktning. Det stod redan under hösten klart att det underskott på 800 milj. kr. som registrerats 1966 skulle komma att reduceras väsentligt. Fram till utgången av oktober hade valutareserven stigit med i det närmaste 750 milj. kr. mot drygt 150 milj. kr. motsvarande period 1966. Bl. a. mot bakgrund av bytesbalansens och valutareservens utveckling beslöt bankofullmäktige och regeringen att bibehålla den svenska kronans paritetsvärde oförändrat då det brittiska pundet och några andra länders valutor devalverades den 18 november och dagarna därefter. Att den svenska kronan inte devalverades bedömdes som så mycket mera angeläget som den stabilisering av pris- och kostnadsutvecklingen, som hade uppnåtts, lätt skulle kunna äventyras genom en devalvering. Ur internationell synvinkel ansågs det vidare angeläget att i möjligaste mån bidra till att devalveringsåtgärderna begränsades till ett fåtal länder. En sådan begränsning bedömdes som en förutsättning för att de brittiska åtgärderna skulle få avsedd verkan, nämligen att stärka den brittiska ekonomins konkurrenskraft och utvecklingsmöjligheter, och också för att risken för en allmän oro på valutamarknaderna skulle elimineras.

Utvecklingen på valutamarknaderna efter punddevalveringen ledde till en inte obetydlig utströmning av valutor från Sverige samtidigt som den tendens till höjning av räntenivån utomlands, som redan tidigare gjort sig gällande, ytterligare förstärktes. Under perioden från 18 november till 13 december minskade riksbankens valutareserv med i runt tal en miljard kr. Bakom denna utveckling låg flera olika typer av transaktioner, bl. a. utländska bankers omväxling av tillgodohavanden i svenska kronor, överföringar från utländska dotterbolag i Sverige och påskyndande av importbetalningar etc. Då det inte kunde anses uteslutet att transaktioner i syfte att undvika förluster vid en devalvering av kronan skulle få en allt större spridning, framstod det i mitten av december som angeläget att genom nya åtgärder klart ange att beslutet att inte devalvera kronan stod fast. Även den omständigheten att Sverige jämfört med utlandet hade ett relativt lågt ränteläge talade för att åtgärder borde vidtas för att motverka valutautströmningen. Med verkan fr. o. m. den 15 december höjdes riksbankens diskonto

med en procentenhet till 6 procent. Samtidigt vidtogs åtgärder för att begränsa tillgången på kortfristig kredit. I detta syfte infördes för upplåning i riksbanken på nytt s. k. straffränta med samma konstruktion som före juli 1966. Detta innebar att för banker, som uppfyllde de av riksbanken rekommenderade likviditetskvoterna, straffränta uttogs på belopp överstigande 50 procent av de egna fonderna, medan för banker som ej uppfyllde kvoterna straffränta uttogs på belopp överstigande 25 procent av de egna fonderna. Straffräntesatsen sattes till 9 procent. Bankofullmäktige hemställde vidare hos Kungl. Maj:t om förordnande om kassakvoter för affärsbankerna enligt 1962 års lag om likviditets- och kassakvoter. Sedan sådant förordnande meddelats utfärdade riksbanken den 21 december med giltighet från den 2 januari 1968 tillämpningsföreskrifter som innebar att de fem storbankerna skulle ha minst 2 procent och andra banker minst 1 procent av sin inlåning från allmänheten inestående på checkräkning i riksbanken. Slutligen beslöts en ändring av reglerna för beräkning av likviditetskvoter av innebörd att endast 50 procent mot tidigare 100 procent av en banks utländska nettotillgodohavanden skulle räknas som likvid tillgång.

Bankofullmäktiges nu redovisade åtgärder vidtogs uteslutande i valutapolitiskt syfte. Den interna konjunkturutvecklingen ansågs närmast motivera en fortsatt lätt kreditpolitik. Genom att åtgärderna vidtogs så snabbt och genom att de var så kraftiga hade man förhoppningar om att de åtminstone delvis skulle kunna ges en relativt begränsad varaktighet. Efter den 15 december skedde en återinströmning av valutor till riksbanken med i det närmaste 400 milj. kr., en utveckling som fortsatte efter årsskiftet. Den totala minskningen av valutareserven, vilken vid början av år 1967 uppgått till i det närmaste 6 miljarder kr., begränsades till ca 200 milj. kr.

Den lätta kreditpolitiken under 1967 möjliggjorde en mycket snabb kreditexpansion. Den totala kreditförmedlingen uppgick till 17,4 miljarder kr. mot knappt 13 miljarder kr. 1966 och något över 10 miljarder kr. 1965. En viss förskjutning i kreditströmmarna jämfört med 1966 ägde rum såtillvida att den offentliga sektorn svarade för 27 procent av nettoupplåningen jämfört med 20 procent 1966 medan bostadssektorns andel minskade från 43 till 39 procent och näringslivets andel från 37 till 34 procent. Den starka ökningen för den offentliga sektorn återspeglar framför allt en ökning av statens upplåning, men även kommunernas upplåning var större än 1966. Kreditgivningen till bostadsbyggandet var 6,9 miljarder kr., en ökning med 1,4 miljard kr. från 1966, vilket innebar att det kraftigt ökade bostadsbyggandet kunde finansieras utan svårigheter. Näringslivets upplåning på 5,8 miljarder kr. var nära 1,2 miljard kr. större än 1966. Den omständigheten att bostadssektorns och näringslivets andelar av upplåningen minskade får således inte undanskymma att även dessa sektorers kreditförsörjning ökade kraftigt.

På utbudssidan svarade flertalet stora placerargrupper för en större kre-

ditgivning 1967 än 1966. Ett iögonfallande drag i utvecklingen var expansionen i affärsbankernas utlåning, som var mer än dubbelt så stor som året innan. Affärsbankerna kom härigenom att svara för huvudparten av utlåningsökningen 1967. Deras nyutlåning uppgick till 5,9 miljarder kr., en ökning med ca 3,3 miljarder kr. Ungefär hälften av denna ökning hänförde sig till bostadsbyggandet och större delen av återstoden till staten. Affärsbankernas utlåning till näringslivet uppgick till drygt 2 miljarder kr., innebärande en ökning jämfört med 1966 på 400 milj. kr., medan utlåningen till kommunerna var av ungefär samma storlek båda åren. Övriga kreditinstitut (utom riksbanken) tagna som grupp hade en utlåning som uppgick till drygt 9,4 miljarder kr. mot 8,3 miljarder kr. 1966. Allmänna pensionsfonden, som inräknats i denna huvudgrupp och som svarar för mer än hälften av dess placeringar, ökade sålunda sin utlåning från 3,7 till 4,1 miljarder kr. Riksbankens utlåning var ca 650 milj. kr., varav hälften hänförde sig till staten. Allmänhetens förvärv av värdepapper, slutligen, uppgick till ca en och en tredjedels miljard kr.

Vad beträffar utvecklingen hos olika låntagargrupper har omsvängningen från ungefärlig balans till underskott i den statliga totalbudgeten utgjort ett betydelsefullt drag. Främst återspeglar denna utveckling en avsaktande ökningstakt för statsinkomsterna, vilken till en del betingats av den genom konjunkturavmattningen lägre inkomstexpansionen, till en annan del av de ovanligt stora utbetalningarna av överskjutande skatt i slutet av 1967. Den statliga upplåningspolitiken utformades i syfte att öka likviditeten i banksystemet. Av den totala upplåningen som uppgick till ca 3 000 milj. kr., var sålunda i det närmaste 2 000 milj. kr. i korta lån. Affärsbankerna och riksbanken tillgodosåg över hälften av det statliga finansieringsbehovet.

Kommunernas nettoupplåning på kreditmarknaden uppgick år 1967 till ca 1 700 milj. kr. eller endast obetydligt mer än året innan. Någon nämnvärd förändring i upplåningens fördelning på långgivare synes inte ha ägt rum. Kommunernas likviditet, som ökat avsevärt 1966, fortsatte att förbättras 1967, om än i långsammare takt än året innan.

Finansieringen av bostadsbyggandet, som under flera år vållat bekymmer, förlöpte under 1967 utan egentliga svårigheter, trots en kraftigt ökad volym. I början av året träffades en överenskommelse med bankinstituten om beviljande av byggnadskrediter till byggnadsprojekt som ingick i igångsättningsprogrammet för statsbelånade bostäder. Räknat i löpande priser ökade bostadsinvesteringarna med närmare 20 procent. Kreditmarknadens andel i bostadsbyggandets finansiering var 6 900 milj. kr. eller ca 1 400 milj. kr. större än 1966. Affärsbankernas andel ökade med ca 1 600 milj. kr. i form av direkta lån och ökat innehav av hypoteksobligationer medan övriga kreditinstituts andel var ungefär oförändrad. Allmänna pensionsfondens innehav av hypoteksobligationer ökade i något lägre takt än 1966.

Vid sidan av staten svarade näringslivet för den största upplåningsök-

ningen under 1967. Upplåningen ökade med nära 1 200 milj. kr. till 5 800 milj. kr. eller med drygt 25 procent. Investeringarna (inkl. lager) torde i värde ha ökat med ca 6 procent. Även om en viss minskning av den utländska handelskreditgivningen ägde rum mot slutet av året torde således en inte oväsentlig ökning av näringslivets likviditet ha inträffat. Tillgängliga uppgifter tyder också på en betydande ökning av industrins och handelns likvida tillgångar, en ökning som väsentligt översteg likviditetsminskningen 1966.

Förordnande om fortsatt valutareglering gällde också 1967 utan ändring i valutaförfattningarna. Vissa ändringar har dock vidtagits i tillämpningsbestämmelserna. I samband med devalveringarna i november upphävdes, i syfte att ge riksbanken möjlighet att följa transaktionerna, den generella dispensen från förbudet att utan riksbankens medgivande återköpa utlandsägda svenska värdepapper. Tillstånd till sådana återköp har emellertid därefter genomgående lämnats. Samtidigt sänktes gränsen för de smärre betalningar som får göras utan angivande av ändamålet från 500 till 100 kr. En viss liberalisering av reglerna för svenska bankers deltagande i internationella obligationslåneemissioner infördes under året.

Liksom under föregående år deltog Sverige aktivt i det internationella monetära samarbetet. En principöverenskommelse om skapande av speciella dragningsrätter inom Internationella valutafonden träffades i syfte att tillgodose behovet av ett supplement till existerande internationella reservtillgångar. Överenskommelsen med Federal Reserve Bank of New York om ömsesidiga kreditfaciliteter har förlängts och utökats liksom överenskommelsen mellan de nordiska centralbankerna om kortfristiga valutakrediter. Sverige har också medverkat i vissa åtgärder för stöd åt pundet.

När utskottet sammanfattar sin bedömning av den förda kreditpolitiken vill utskottet först uttrycka sin tillfredsställelse över att bostadsfinansieringen förlöpt utan svårigheter. Utskottet har i samband med sin granskning av kreditpolitiken vid ett par tidigare tillfällen uttalat att det bör vara en huvuduppgift för kreditpolitiken att söka tillgodose de kreditbehov som motsvarar det av statsmakterna uppställda investeringsprogrammet. Utskottet har i dessa sammanhang funnit det nödvändigt att riksbanken, under beaktande av sin primära uppgift att verka för penningvärdets stabilisering, medverkar till att anpassa tillgången på kredit till samhällets bostadsbyggnadsplaner. Även om den av konjunkturläget motiverade lättare kreditpolitiken och stora kreditexpansionen gjort behovet av speciella åtgärder mindre akut än föregående år, torde ändå överenskommelsen med bankinstituten om beviljande av byggnadskrediter till byggnadsprojekt som ingick i igångsättningsprogrammet för statsbelånade bostäder ha bidragit till ett svårigheterna undanröjdes.

Utskottet delar helt de bedömningar som låg bakom fullmäktiges beslut att inte devalvera den svenska kronan. Det svenska näringslivets konkurrenskraft är generellt sett sådan att det hade varit omotiverat att ikläda sig de risker för den inhemska ekonomiska stabiliteten som en devalvering hade medfört. Enligt utskottets mening är det också angeläget att Sverige i möjligaste mån medverkar till att de brittiska åtgärdernas syfte fullföljs. Att den ekonomiska stabiliteten och expansionen återställs hos en av våra viktigaste handelspartners är ett uppenbart svenskt intresse. Fullmäktiges beslut i december att höja diskontot och i samband därmed vidta vissa åtgärder i syfte att begränsa tillgången på kortfristig kredit ledde till att valutaströmningen från Sverige avstannade. Enligt utskottets mening visade utvecklingen under månaderna efter diskontohöjningen att fullmäktiges beslut hade avsedd verkan. Med hänsyn till den inhemska konjunktursituationen är det tillfredsställande att det sedermera varit möjligt att sänka diskontot och lätta kreditåtstramningen.

Vad i detta ärende förekommit har utskottet härigenom velat för riksdagen

omförmåla.

2:o) Protokoll och berättelser. Fullmäktige i riksbanken lämnar i sin berättelse vissa uppgifter om förvaltningen av riksbankens jubileumsfond. Utskottet kommer senare att granska Stiftelsen Riksbankens jubileumsfonds verksamhet under året och för riksdagen redovisa resultatet av denna granskning.

Vid granskning av ovannämnda protokoll och berättelser har utskottet i övrigt icke funnit något förhållande, som påkallat särskilt yttrande från utskottets sida; vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

3:o) Ansvarsfrihet för fullmäktige i riksbanken. Riksdagens revisorer har för sin del tillstyrkt att ansvarsfrihet för riksbankens förvaltning under den tid revisionen omfattat beviljas fullmäktige i riksbanken.

I enlighet med föreskriften i § 4 av den för utskottet gällande instruktionen vill utskottet meddela, att utskottet anser att ansvarsfrihet bör beviljas fullmäktige med avseende på riksbankens tillstånd, styrelse och förvaltning under den tid granskningen omfattat.

Utskottet hemställer alltså, att riksdagen beviljar fullmäktige i riksbanken ansvarsfrihet för förvaltningen av riksbanken under åren 1966 och 1967.

4:o) Ansvarsfrihet för fullmäktige i riksgäldskontoret. Riksdagens revisorer har för sin del tillstyrkt att ansvarsfrihet för riksgäldskontorets för-

valtning under den tid revisionen omfattat beviljas fullmäktige i riksgäldskontoret.

I enlighet med föreskriften i § 4 av den för utskottet gällande instruktionen vill utskottet meddela, att utskottet anser att ansvarsfrihet bör beviljas fullmäktige med avseende på riksgäldskontorets ställning och förvaltning under den tid granskningen omfattat.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen beviljar fullmäktige i riksgäldskontoret ansvarsfrihet för förvaltningen av riksgäldskontoret under tiden 1 juli 1966—30 juni 1967.

Stockholm den 19 mars 1968

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ståhle (s), Åke Larsson (s), Palm (s), Åkerlund (h), Hilding (fp), Lundin (s), Enarsson (h) och Mattsson (cp);

från andra kammaren: herrar Regnéll (h), Berglund (fp), Franzén i Motala (s), Börjesson i Glömminge (cp), Bengtsson i Landskrona (s), Larsson i Umeå (fp), Ekström i Iggesund (s) och Rask (s).

Reservationer

beträffande det avsnitt i utskottets omförmälan om penning- och valutapolitiken som börjar på s. 7 med orden »När utskottet sammanfattar» och slutar på s. 8 med orden »och lätta kreditåtstramningen»

1) av herr *Regnéll* (h), som ansett att ifrågavarande avsnitt bort utbytas mot ett avsnitt av följande lydelse:

»Såsom utskottet ovan redovisat fördes fram till slutet av 1967 en lätt kreditpolitik, motiverad av konjunkturavmattningen. Inom ramen av de ökade lånemöjligheterna kunde bostadsfinansieringen förlöpa utan svårigheter i enlighet med den överenskommelse som träffats med bankinstituten. Den i jämförelse med tidigare år förbättrade överensstämelsen mellan det uppställda programmet för bostadsinvesteringar och tolerabel kreditgivning noteras av utskottet med tillfredsställelse.

Utskottet delar helt — — — (= utskottet, s. 8) — — — och lätta kreditåtstramningen.»

2) av herrar *Åkerlund* (h) och *Enarsson* (h), vilka ansett att ifrågavarande avsnitt bort utbytas mot ett avsnitt av följande lydelse:

»Såsom utskottet ovan redovisat fördes en lätt kreditpolitik ända fram till slutet av år 1967. En av konjunkturavmattningen framkallad frigörelse av kapital späddes på, och kreditsystemets utlåningskapacitet förstörades i sådan grad att upplåningen under året steg rekordartat. Härigenom undanröjdes också de tidigare svårigheterna för bostadsfinansieringen och underlättades genomförandet av överenskommelsen mellan staten och bankinstituten i syfte att anpassa byggnadsplaner och kreditförsörjning till varandra. Utskottet finner emellertid, att riksbankens primära uppgift att sörja för stabiliteten i penningvärdet borde ha föranlett riksbanken att mera lita till marknadsfaktorernas spel än till en påspädning på marknaden genom marknadsoperationer. När valutautflödet satte in i slutet av året och en viss påfrestning inträdde på kronan visade det sig nämligen att kreditgivningen måste stramas åt hårt. Härvid frångicks tillämpningen av ett enhetligt diskonto och reglerande åtgärder tillgreps. Straffröntan återinfördes, reglerna för likviditetskvoter skärptes och kassakvoter tillämpades för första gången. Enligt utskottets mening är det önskvärt att undvika tvära kastningar och ryckighet i kreditpolitiken. En smidigare anpassning till kreditmarknadens krafter utan att riksbanken uppger sin ledande roll skulle enligt utskottets mening ge en lugnare utveckling och på längre sikt förmodligen kunna förbilliga kreditvillkoren.

Den valutapolitiska målsättningen att upprätthålla kronans yttre värde bekräftades av riksbanken, när det brittiska pundet devalverades. Utskottet, som på förhand varskotts, får uttala sitt stöd åt bankofullmäktige.

De för riksbanken och affärsbankerna sammanlagda guld- och valutatillgångarna har under året minskat med 174 milj. kr. mot en ökning med 485 milj. kr. 1966 och uppgick vid årsskiftet till 5 915 milj. kr. Enligt § 4 i den för utskottet gällande instruktionen bör utskottet med synnerlig uppmärksamhet följa de fullmäktiges åtgärder som avser metalliska kassans upprätthållande. Utskottet har därför vid sin granskning noterat att guldkassan, som förblivit nästan oförändrad, utgör endast 17 procent av de sammanlagda guld- och valutatillgångarna. Vid en internationell jämförelse får den svenska guldkassan betraktas som låg och fördelningen mellan guld och valutor som ogynnsam från likviditetssynpunkt.»

3) av herrar *Mattsson* (cp) och *Börjesson* i Glömminge (cp), vilka ansett att ifrågavarande avsnitt bort utbytas mot ett avsnitt av följande lydelse:

»När utskottet sammanfattar — — — (= utskottet, s. 7) — — — att svårigheterna undanröjdes.

Utskottet delar, särskilt med hänsyn till att den norska kronans värde bibehölls oförändrat och att Danmark vidtog endast en mindre devalvering,

den uppfattning som kom till uttryck i bankofullmäktiges beslut att inte devalvera den svenska kronan.

Bankofullmäktiges beslut i december att höja diskontot med 1 procent var olyckligt under rådande konjunktur med omfattande arbetslöshet och svag investeringsvilja. Den valutautströmning som ägde rum efter den 18 november synes ha kulminerat vid tidpunkten för diskontohöjningen. Dess betydelse för den därpå följande återinströmningen av valutor till landet kan därför bedömas som ganska begränsad. Med en mindre snäv inställning till terminshandel i svenska kronor skulle förmodligen fluktuationerna i valut rörelsen i viss utsträckning ha kunnat undvikas. En mindre sänkning av diskontot har sedermera skett. Med hänsyn till den inhemska konjunktursituationen synes det emellertid utomordentligt angeläget att diskontot snabbt kan sänkas ytterligare och kreditåtstramningen lättas utöver vad som redan skett på dessa områden.»

4) av herr *Hilding* (fp).